

Ngkolesiya
Olo Iyoswo loso Poul A'amu
Ngkolesiya somne'no
Mti'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t#wenti-tu'nji* (22) *t#wenti-faif'nji* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mti'mokumentisofoho. Hwapingo a'amu Juta fehohnjo Jisasi'mo in'ngkunyoso hofiko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo Anituye hungkuno ulonto syoho imentiso somo wonyo ulohofontan'ngkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ulimento, Hofiko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi Anitu hofikimo utimakwoho. A'amu fihwo hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo sohwo hwe wopingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wan'nji* (1) *tu* (2) so'nji Poul kako Kilaisiye syoho ulohofi imo'nimentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *tili'nji* (3) *foua* (4) so'nji simeho hi'ntnnonoso hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mti'mokinyofoho. Sohe engo *faif* (5) so'nji *sikis* so'nji ole mti'mokinyofoho. Nakwo hofiyo humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantanoho. Ose mti'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako

Efesos humanto mt'i'mokumentisotikeno Koulin humanto mt'i'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu t'fi un'ngkohwano.

¹⁻² Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas Kilaisimo simeho uyontifi uhu'mokuwo'n'ngkohoho sokumo, ngko Pouli'ni olo iyoswo semt'i'mokiyalokweno. A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufu loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n'imno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hofiko ntapmmentohoho'maho. O'o, Jisas Kilais poyo pe'n'imentiso sohumo Mpohwo Anitu apa'no ulika'mentiso oso hwo'nji nan'ngkwohwo Anitu'nji siko olo syoho hiloso ntaponji ni'hwasonomentisiyo hwo'nyoho.

³ Nan'ngkwohwo Anitu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi simeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas Kilais poyo pe'n'imentisofoho. Oso'no Seteniye hon'ngkano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'nimo yokumpohn'nyo nemokosyohumentan'ngki nakwoe Mpohwo Anitu nje hwomu hwahopo uhwatimo syofi'syahon'ngki Jisas kako eno ulonto kan'ngkwohwoe hunomo in'ngkawento Jisas asomo netimayo'ne pe'n'imentisofoho.

⁵ Oso'no nakwo Anituye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'n'ngkuhwano.

Anıtuye honıngkano anga'nohino weho.

⁶ Anıtu sekumo sımeho sejaponto Jisas Kılais sekwoe wonyo so'ne poyo pe'nımentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne joho selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofontıfi nusıkwajaofontıfi hungkuno kengo somo inıngkawalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo inıngkawo'nıngkohoho so'no nje hi ntıkofahonıngki ngko yomo yalokweno.

⁷ Oso hungkuno kengo somo Anıtuye angopono mipesemotasonehoho. O'ı, nıhu'no awonoho. Anıtuye honıngkanoso nıhu'no kenga'nohinofoho. Kılaisıye hungkuno wopıngo somo a'amu fıso hofıko iwolo'mokontıfi hwasyo hungkuno losetıhwalokwofo.

⁸ I nakwo nose'mehwası'manji a'amu ahwomomjoso se'mapıjo'manji hungkuno nom'ne kengo sımo'mo selımentıhwone hopo'maho. O'ı, nom'ne kengo selıhwası'manji nakumo tıkanomo menehwajonefoho.

⁹ Hohonta hungkuno ole nto selımentoheso i olohonta apa'no selalokweno. Anıtuye honıngkanomne'no hungkuno sımo'mo selımentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fıso Anıtuye honıngkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako tıkanomo wantonoho.

¹⁰ Ose selohe so'no fısyafıhupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno laselımentohono. O'ı, Anıtu kako nje yofe ho'nomayo'ne selımentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno

selonti'mtentesi ngko Kilaisiye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

Poul Anituye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, hungkuno nehopi waseli+mo. Anituye hungkuno wopi+ngo seli+wo'n+ingkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho.

¹² Olo hungkuno loso a'amu lonti+hwamentiso'maho. O'o, ni+hu'no awonoho. Jisas Kilais kako'nohini nti+hwamentisofoho.

¹³ Hohonta ngko Jutafe hon+ingkanomo ito'nohino in+ingkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo nto upa'n+imentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kilais+mo si+meho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafi+syonji ngko wae weeo'mo li+motefoho.

¹⁴ Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohu-mamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonet+hwamentohofo osomo uyakolo'mentohofoho. Hofiko Mousesiye hon+ingkano hungkunomo we'enehwo in+ingkamotofofoho. I ngko engo in+ingkamotefoho.

¹⁵ Hohonta osomo in+ingkamote sohwo'ni i olohonta Anituye hon+ingkano songo ntopahonjo somo in+ingkowalokweno. Nje na'u ngkimo aswo mon+maso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahon+ingki wopi+ngo ntohofonto kakoe syoho ulohofiyone ni+hwosopo'mentisofoho.

¹⁶ Anitu kakoe hwomu nti+hwamentiso sohune'no ngko hungkuno wopi+ngo woluti+hwamo.

A'amu Juta'mnohin+'maho, o'o a'amu temtifo kengo kengo somo kako wolut+hwano lonto Jisas Kilaisimo nt+hwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohon+mentohe'maho.

¹⁷ U *apousel* nom'ne hofi+ko *apousel* s+mo'mo imo'n+imentohofu sohwa Jerusalem humalofo sohwo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohon+mentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane sopono womentohofu. Tifi no'mo ngko ango Ntomas+kos sopono asomo umentohofu.

¹⁸ Oso'no Jisasimo uhwon+mentohe sohonta soswo hufa'u s+hune niyokolofahon+ngki osohonta ngko ango Jerusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (s+ikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne s+ife fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohofu. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnn+mentihwayofu.

¹⁹ *Apousel* nom'ne sohwo ngko muhwon+mentohofu. O'o, Jisasiye kon+ngkwa'wehwo Jem+s+'nji Pita ntnnohini uhwon+mentohe hwo'nyoho.

²⁰ Olo hungkuno loso semt+'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. An+tu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹ Ngko Jerusalem ul+ko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohofu.

²² Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaisiye hungkuno upa'nont+fi uhu'mokumotofu hofi+ko nje yofe'nohini upa'nont+feso nje s+mano somo manohonyofu.

23 A'amu ngkine'no upa'nimentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo iningkwentaningkuhwone so'nyumo kako fonjahumojo sohwo olohonta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyonto nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno lutihwalofoho.

24 Ose upa'nontifi ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

2

Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofiko simeho afa inimentohofofoho.

1 Soswo aho hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no niyakolofahoningki Mponopasi'nji Jelusalemno asomo wowaho lontai Taitasimo utimentai umentihwonefoho.

2 Anitu kako ngkimo ntahoningki ngko umentohofoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwife anggo so'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtifo kengo kengo somo lutihwawo'ninkohe so'no oso hwe engo sohwo lutihwamentohofoho. Hwapingoso oso syoho yiwo'ninkohe so'no nakwolaho ntifijoso ne mmo'nonoho.

3 Taitas ngko'nji humamentiso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngk'liknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwo'niye a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-efofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa

Taitas hwaho Ngk̄liknta'ango so'no huno ko uyahon̄ngki hof̄iko Taitasiye a'apaho sihu wokolofano me-ejofoho.

⁴ Oso ango homo somo nohumen-tahon̄ngkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe hon̄ngkanomo humen-tan̄ngkuhwoni Jisas K̄laisiye hungkunoso ikwolofonema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swapmmentohofoho sohwa Jutafe hon̄ngkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojant̄fi imentohofofoho.

⁵ Hof̄iko Taitasiye a'apahomo sihu kolofo so'no nelahon̄ngkofi nakwo eno mujo'njo iment̄hwonefoho. Nakwo hof̄ikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafe hon̄ngkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas K̄laisiye hungkuno so'nohini waho'n̄ngkuhwono. Jutafe hon̄ngkano hungkuno so'nji mihu'm̄ngoso nakwolaho li'ment̄hwonefoho. Oso'no hof̄ikoe hungkuno somo min̄ngkayo'njo iment̄hwonefoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho mann̄mentisofoho. Hwap̄ngoso An̄tu nakwo a'amu hopi'nonohino'n̄we yahino afa'nohino nahon̄iwo'n̄ngkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitofo kengo somo lut̄hwawo'n̄ngkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofofoho.

⁷ O'lo, hungkuno songo manjo'njo yontifi huno ole umentisofoho. Ngko a'amu temtitofo kengo somo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne uhwosopo'mentiso hopaso ngkimo nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Ou, Anitu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahonngki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne (*apousel*) syoho iwo'nngkiso hweho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'lo, a'amu temtitofo kengo kengo somo lutihwayo'ne (*apousel*) syoho ntapmmentisofoho.

⁹ Hwe engo sohwa hofikoe yofe Jemisiyo, Pitayo, Jouniyo hofiko huno ole uyimento, Anitu olo syoho loso ntapmmentiso so'no huno uyahonngki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epentifi olo so'no simeho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'mentihwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitofo kengo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno wolutihwantifeho. Oso'no syoho afa'no y'wo'nngkuhwone hwona'nyoho.

¹⁰ Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efohoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somne'no huno syafisyikuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimo'nngkahonngki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'nngkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ulimentisofoho.

¹¹ Tifi sohonta nakwo Antiyouk nohumentahoninkuhwoni Pita none'mahoninkgi ngko a'amufe timopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohefoho. Hwapingoso kako huno wonyo tipema'mentisofoho.

¹² Simo'mo Jemis a'amu Jerusalem mta'ango uhwatimентiso sohwa m'mofopontaninkkofi Pita kako a'amu temtitofo kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni nimentisofoho. I oso'no a'amu Jerusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahoninkkofi Pita kako huno wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji wosopayo manimmentisofoho. Hwapingoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo yiwo'ninkkohofofoho. A'amu Jerusalem mta'ango sohwa hofiko huno ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no huno wonyo syonihufipitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho.

¹³ Pita ose imentiso so'no a'amu hofiko Pitamo tifi ininkkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mentohofofoho. Oso hofikoe huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitofo kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo manimmentisofoho.

¹⁴ Oso huno wonyoso syofisyomantifi Jisasiye hungkunomo mininkkayo'njo yontaninkkofi uhwonimentohe so'no ngko Pitamo a'amufe timopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimentohe, Kiko a'amu Juta hwosoho. I

oso'no kiko a'amu temtitofo kengo somne'no ole so'no kumo'n'ingkohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo un'ingkafe. Oso'no kumo'n'ingkahon'ingki peho'no syofi'hu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwosoho. Ngko Pitamo ose ul'imentohefoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho.

¹⁵ Nakwo a'amu temtitofo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'n'i'maho. O'o, nakwo Juta Mousesiye hon'ingkano hungkunomo in'ingkawowo'n'ingkohoho sohwa mta'ango hwona'nyoho.

¹⁶ I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mousesiye l'imentiso hopi'nonohinomo in'ingkayo sohwo osohumo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wop'ingo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. Hwap'ingoso hon'ingkano n'ihu'no anga'nohino weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako ulonefo, Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso hon'ingkano somnohini in'ingkwaso'manji Anitu ole wonal'mtonoho. Sekwo wop'ingo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahon'ingkuhwoni i ose'manji olohonta Anitu wop'ingo kuyoho nelalofoho. Hwap'ingoso nakwo hon'ingkano hungkunomo

in+ngkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwap+ngoso ole, nakwo Jisas Kilais+mo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu hon+ngkano hungkunomo in+ngkayoso oso'nohinoso hopo'maho.

¹⁷ Oso'no huno naimentiso so'no An+itu sekwo wop+ngo kuyoho najoso'no nemo'n+ngkahon+ngki nakwo Jisas Kilais+mo simeho hi'ntnnono uy+ment+hwonefoho. Ose iment+hwone so'no a'amu fehohnjoso ole nal+fijoso, Sekwo Mousesiye hon+ngkano hungkunomo hohujo ikenjaofont+fi Jisas Kilais+mo simeho uyont+fi sekwo a'amu temtitofo kengo Mousesiye hungkunomo min+ngkayo'njo hon+ngkano wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso hungkuno nehopi nal+fijo'manji u nakwo hon+ngkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kilais nefo'mahon+ngki nakwo wop+ngo imo'nalokuhwono.

¹⁸ Ihwoni. Hon+ngkano hungkunoso nakwo An+ituye a'amu ne imo'nyo so'no mon-efo'mayo'manji hon+ngkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilais+mo simeho uyontani An+ituye a'amu ne imo'n+imalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no hon+ngkano hungkuno somo in+ngkayo'manji nakwo hon+ngkano wonyomo apa'no humalohwono.

¹⁹ I ngko hon+ngkano hungkunomo atofolonji huno ole tipema'mentoho, hon+ngkano hungkunomo in+ngkayo so'no ngko syoho engo

yonji ito'no ining kayoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honing kano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta honing kano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokon+humajiyo'njo yalofoho.

²⁰ O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'n+mentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'n+mentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwapingoso olenoho. Anituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo simeho ntaponto ngkine'no poyo pe'n+mentisofoho.

²¹ Anitu ngkimo wopingo ntohofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Honing kano hungkuno somo a'amu iningkakuji Anituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kilais kako poyo siki pe'ningkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kilais kako poyo pe'n+mentiso so'no nakune'no hitoho ulofahoningki nakumo wopingo kuyoho nal+mentisofoho.

3

Honing kano hungkuno somo iningkayo yahino so'nji Jisas Kilais+mo simeho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.

1 Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino y'wo'n'ingkohoho soku, simo'mo nakwo Jisas Kilais sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'n'imentiso so'no hofiyo losetihwahon'ingkuhwoni sekwo Kilais ne sohomo hopa timo uhwon'imentohofoho. I olohonta sekwo hwasyopo hwosopisyao'malofoho. Sekwoe huno somo hwasyo hon'ingkanomo tihwo ipesemotapmmasoto.

2 Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohon'imne'no yohono. Sekwo hon'ingkano hungkuno somo in'ingkamentohoho so'no Anitu kako kakoe Towahuno Wop'ingo sejapmmentisotaho. O'o, sekwo Jisasiye hungkuno songomo upa'nontifi Jisas Kilaisimo simoho hi'ntnnono umentohoho so'no Anitu kako Towahuno Wop'ingoso sejapmmentisofoho.

3 Sekwoe huno wop'ingoso pipi yontifi ho'nao'malofoto. Simo'mo sekwo syoho emayoso Anituye Towahuno Wop'ingofe yokumpohn'nyo'nji hofiyo emantifi osopo huno wop'ingoso ho'naofontifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'n'ingo so'nji wesejwaofantife'no yalokwofo.

4 Sekwo Anituye Towahuno'nji hofiyo humamotofo so'no in'ingo laseyohoho. Oso'no syafisy'kuji ne anefoho wolantifetaho. Awonoho. Ne anefoho mal'fitnnehoho.

5 Apa'no waselohon'imne'no yohono. Sekwo hon'ingkano hungkuno somo in'ingkayo'ne Anitu kako Towahuno Wop'ingo sejopalofoho. I oso'no

sekwo Jisasiye hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofo so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

⁶ Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa Apilohamne'no ole mti'mokumentohofi, Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umojo hweho. Anitu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ulimeto, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako hon'ngkano wonyo ane hweho. Ose limentisofoho.

⁷ Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apiloham'ye mehomine hweho.

⁸ Nihu'no hohonta Anitu ole so'no huno uyimeto, a'amu temtifo kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontap'fitne so'no ngko wop'ngo kuyoho ulimnefoho. Huno ose uyimentiso so'no kako Apilohammo olo hungkuno wop'ngo loso ulimeto, Kiko ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwaho kengo kengoponjo temtifo kengo kengo so'njimo wop'ngo ulohomnefoho. Anitu Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofosohwa mti'mokumentohofofoho.

⁹ Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki Anitu wop'ngo ulohomentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtifo kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi Anitu kako hofikimo wop'ngo

ufo'mawo'n'ingciso hweho.

¹⁰ I oso'no a'amu hon'ingkano hungkuno so'no ole liwo'n'ingkohofi, Ngko hon'ingkano hungkuno somo in'ingkayo so'ne An'itu nje wonyoso wae ween'mofono. Oso hungkuno somo huno ose syafi'hupijo'manji, Hofiko t'ikanomo ufitnnefoho. Hwap'ingoso a'amu An'ituye hungkuno mt'i'mokumentohofosohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu hon'ingkano hungkuno ni'hu'no kenga'nohino somo min'ingkayo'njo ifijoso tohino engo nomanefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho.

¹¹ Nom'ne An'ituye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopeekok ole mt'i'mokumento, A'amu An'itumo si'meho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso An'itu kako wae imofi'hwosi kiko wonyo hon'ingkano ane hwosoho uli'hwosi songo ne'no humayoso uyonefoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako hon'ingkano hungkuno'nohini in'ingkayo sohomo An'itu kako ole mulonehoho. Kiko wopi'ngo hwosoho. O'o, ose mulonehoho.

¹² Hon'ingkano hungkunomo in'ingkayo yahinoso nom'ne kengofoho. Hon'ingkano hungkunomo in'ingkayo'neso An'ituye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo hon'ingkano hungkuno ni'hu'no hopi'nonohino somo ito'nohino in'ingkaweso sohwo kako wonyo hon'ingkano ni'hu'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako ni'hu'no anga'no wonyo yoso'manji ni'hu'nahone t'ikanomo nowene hweho. Tohino nomanefoho.

Ose nalimentisofoho.

¹³ I oso'no a'amu wonyo honingkano ane sohwo olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko tikanomo ufitnefoho. I oso'no nakwo honingkano hungkunomo ito'no miningkayo'ne so'no Kilais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kilais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'mokumentohofoho sohwa ole mt'mokumentohofi, A'amu fihwo iyopo fonjinto'ofasiyo sohomo Anitu kako kakimo hohujo ikinj+mofihwosi tohino engo uyonefoho. Ose mt'mokumentohofofoho.

¹⁴ Oso'no oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne imo'nimentisofoho. Apilohamiye imuhwo Jisas Kilais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anitu kakoe Towahuno wopingoso a'amu homo somo uyimontonoho.

Anituye honingkano hungkuno somo Anituye hungkuno sohwo wae meefonehoho.

¹⁵ Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomi somo yo'mayo ho'yango yano ulofwo'n'ngkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowentihwonefoho.

16 Oso pa'nyoso Anitu hungkuno Apiloham'nji kakoe imu sohwo'njimo ulimentisoso ne'no weho. Oso imu pi'n'ingo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohumne'no ulimentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas Kilaisiyoho.

17 Ihwoni, Anitu kako kakoe hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofahon'ngki osohonta Anitu Mosesimo hon'ngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno t'finjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho.

18 Oso'no hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno t'finjoso olenoho. Hwe fihwo kako hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo so'no Anitu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

19 I oso'no Anitu kako Mosesimo oso hon'ngkano hungkuno t'finjoso peho'no umentisoto. Olenoho. Anitu kakoe hon'ngkano wop'ngo netihwayo'ne nejopahon'ngki a'amu hn'nwi kakoe hon'ngkano hiloso mtihupewo'n'ngkuhwone'nwoho. Mosesimo hon'ngkano hungkunoso uyimentiso sohonta Anitu kako huno syafi'hu'mento, Olo hon'ngkano hungkuno loso ne'no nowentan'ngkuhwosi Apilohamiye imuhwo Jisas oso humne'no ulimentiso sohwo hwahopo

poso sohonta honingkano hungkuno hiloso wesojwao'montonoho. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahoningki Mouses kako a'amu somo uyimentisofoho.

²⁰ I oso'no Anitu kakoe hungkuno Apilohammo uyimentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. Anitu kako'nohini uyimentisofoho.

Honingkano hungkuno loso nakumo mesy-olonetihwayonefoho.

²¹ Oso hungkuno tiffinjoso Anitu Mousesimo uyimentisoso hungkuno simo'mjoso Apilohammo uyimentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi iningkohwaso hn'nwi Anitu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho. U, Anitu a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo iningkaofijo somo ole ulihwonesohilo. Sekwo wopingo kuyoho. Ose ulihwonesohilo.

²² O'o, Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofo somo honingkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

²³ Jisas kako nakwo hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumentahon'ingkuhwone osohonta hon'ingkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumaji'mentisofoho. Osopo nohumentan'ingkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo hon'ingkano Anitu netihwamentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Oso'no hon'ingkano hungkuno loso Anituye yahino wop'ngoso netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilais nakwo wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta hon'ingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wop'ngo kuyoho nalisoso'no hon'ingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

²⁶ Oseso nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anituye mehomi'nwoho.

²⁷ A'amu Jisas Kilaisimo in'ingkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaisiye huno nomantifi Kilais imentiso pa'nyo yalokuhwono.

²⁸ Oso'no olohonta nakwo Jisas Kilaisimo in'ingkowalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohinin'woho. A'amu Juta so'nji a'amu temtifo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moya'mi sofanji kengo'maho. Awonoho. Jisas Kilais nakwo simeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono.

²⁹ Oso'no jije simehomo Jisas kuhumaso'manji

kiko Apilohamiye imu hwosoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

4

¹ Oso pahnnimo hungkuno simo'mo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo pe'ningkahonngki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahonngkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyo pa'nyo hweho.

² Hwapingoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tifi no'mo hwomu huhwo sohwo oso sikuno kanngkwohwo ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumantihwone hweho.

³ Oso pa'nyo nakwo humamentihwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomi pa'nyo humentani nakwo honngkano hungkuno somo enjwa'mo humentani honngkano hungkuno hiso mekilo'mokonehumajimentisofoho.

⁴ Oso sikuno Anitu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwatimentisofoho. Kona'wohi Jisasimo aswo mahonngki kako honngkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho.

⁵ Anĩtu kakoe hwomu uhwojahonĩngki kakoe hwomuso nakwo honĩngkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo isi huto nalo-hofonto Anĩtuye mehomi ne namokumentiso-foho.

⁶ Nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo so'no neti hwayo'neso Anĩtu kakoe hwomufe Towahuno nejopahonĩngki Towahuno sohwo ehuhnaofonto Anĩtumo uliwo'nĩngki, Mpohwo, Mpohwo.

⁷ Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomi'nwoho. O-eso nakwo kakoe mehomi hn'nyumo yo'mayo Anĩtu kakoe mehomimne'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'nĩngo syafi hu'mentisofoho.

⁸ Sekwo temtitofo kengo soku, hohonta sekwo Anĩtu ne sohumo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo anĩtu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofofoho.

⁹ I olohonta sekwo Anĩtu ne sohumo tipemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta Anĩtu kako sekumo tipesemalofoho. Oso'no sekwo honĩngkano hungkuno somo enjwa'mo wohumantife'no liyalokwofo. Oso honĩngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho.

¹⁰ Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo si kuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo timo uhwonĩwo'nĩngkuhwone so'no Anĩtu kako wopĩngo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho.

11 Oso'no ngko sekumne'no huno pi'n'ngo engo syofi'syalokweno. Anituye hungkuno loseti'hwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'noneti'keno.

12 Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hmno'nimno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumamotofo kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko sekwo ngkimo wonyohofiyo ntoho'mentohofofoho.

13 Hon'ngkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo tipemanji sekuyepono asomo ponji Anituye hungkuno loseti'hwamentohefoho. Sekwo in'ngo laseyohoho.

14 Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahon'ngki sekwo ngkine'no hohujo mikinjanimofe'njo imentohofofoho. O'o, sekwo hofiyo ntoho'mentohofofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas Kilais sekumo se'mahon'ngkofi sekwo wop'ngo umokosyohumamentohofopa'nyoso ngkimo nimokosyohumamentohofofoho.

15 Osohonta sekwo ngkine'no simonyo imentohofofoho. I olohonta sekwo hon'ngkano nom'ne kengo so'no syafi'syontifi simeho wop'ngo lasemo'n'ngkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo simeho engo ntapmmentohofoso'no nifo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono

nontapikutnnesohilo. Ngko huno ole niyohoho, Sekwo ngkimo ni'fo'mayo'manji ole wontantifeho. Nakwoe timo wokiti'hwofiyano. Wonyoangkafo ni'mokosyohumamentohofofoho.

16 I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahon'ngko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

17 A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofiko sekumo afofo semokalokwofo. I hwap'ngoso sekwo hofikoe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofiko sekumo ajwo'mo mase'mofontifi ngkimo mempo hohnta'ni women'humojantife'no yalokwofo.

18 A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, hon'ngkano wop'ngomo mjim'weneso afofo umokiyoso wonyoangkafofoho. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentani'mo hofiko sekumo afofo semokiyoso wop'ngofoho.

19 U nje mehomi, simeho sejopalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umn'wo'n'ngkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no nimnalofoho. Oso tohino mjan'mn'mihwosi sekwo sekwoe simeho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas Kilaisimo ni'hu'nahone uy'kuji kako sekumo sehula'afonefoho.

20 Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo masel'mnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n'ngo engo syof'syalokweno.

Ap̄lohamiye ape Hekali'nji Sola'njiye pahnnimo hungkuno Poul mt̄'mokumentisofoho.

²¹ Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye honɨngkano hungkunomo enjwa'mo wohumantife'no yalokwofo soku, oso honɨngkano hungkuno neso sekwo huno laseyohoho.

²² Hungkuno hiloso ole naliso, Ap̄loham hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. Tis̄maso sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Ap̄lohamiye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho.

²³ Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomi aswo mayoso a'amu mawo'nɨngkohoho pa'nyofoho. I Ap̄lohamiye ape ne Sola hwonjo ape ni'hu'no a'manesi An̄tu hungkuno Ap̄loham ya'umo ul̄mentiso so'no Sola mehomi ma'mentisofoho.

²⁴ Olo a'mu sofa'umne'no pahnnimo hungkuno wasel̄imonne'no yohono. Ape sofahusi siko An̄tuye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho. S̄imo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo An̄tu kako Mousesimo honɨngkano hungkuno uȳmentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyo a'amufoho.

²⁵ Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nnyoponoho. Pone engo Jelusalem hwofiki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jelusalem olo hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hofiko honɨngkano hungkuno somo inɨngkawowo'nɨngkohoho so'no honɨngkano hungkuno hiso hofikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho. Oso'no hofiko

oso hungkuno somo syoho ulohofiyo hwafoho. Hekaliye mehomi pa'nyofoho.

²⁶ I Anıtuye hungkuno nom'neso Apılohamıye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofi'maho. O'lo, ape nefoho. Kako Anıtuye ah-womomjo ango nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jelusalem songoponoho. A'amu hn'nımo momekilo'mokonehumajiyo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho.

²⁷ Aisaiya oso ango pone Jelusalem hufa'uyo so'no Anıtuye hungkunomo ole mtı'mokumentisofoho. Ole nalımento, Kiko ape hwonjo siki, sımony fiyo.

Kiko mehomi aswo momaso'njo ko yonji kiko mango engo'nji isamoyoka njo.

Hwapıngoso mehomi pi'nıngo engo wosejapm-monnoho.

Jıje mehomiso ape syoho ulohofiyo siye mehomimo uyakolopitnnefoho.

Aisaiya ose mtı'mokumentisofoho.

²⁸ Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anıtu sımo'mo Apılohammo hungkuno uyonto tıfi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uyımentisofoho.

²⁹ Hohosohonta syoho ulohofiyo siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uyımentisofoho. Oso pa'nyo olohonta Anıtuye Towahuno nakumo Anıtuye a'amu ne nemokahonıngki nakwo tango malokuhwono. A'amu honıngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo.

30 I oso'no a'amu Anitu ye hungkuno
 mt'i'mokumentohofoso ole mt'i'mokumentohofi
 Anitu Apilohammo uli'mento,
 Syoho kilohofiyo si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.
 Syoho kilohofiyo siye hwomu sohwo kako jije
 hwaho yo'mayo ho'yangoso momanehoho.
 O'o, jije ape ne siye hwomu ne sohwo
 kako'nohini nomane hweho.

31 Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho
 ulohofiyo siye mehomi'maho. Nakwo
 hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo
 mohumayo'nwoho. Hon'ngkano hungkunoso
 nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o,
 nakwo ape ne siye mehomi'nwoho.

5

*Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso
 lopo wohumano.*

1 Seten'ye impo'ango mta'ni Kilais
 nakumo nasihuto'mentiso hn'nwi
 nakwo yokumpohn'nyo wolohofano.
 Hon'ngkano hungkunoso sekumo nomokok-
 ilo'mokosehumajoloho.

2 Sekwo upa'nimno. Ngko Pouli'ni
 hungkuno waselimonne'no yohono. Huno
 ole losyofisyalokwofo. Nakwoe a'apaho sihu
 kolo'nyo'manji Jutafe hon'ngkano hungkunomo
 in'ngkayo'manji Anitu nakwoe wonyo wae
 wena'mtonoho. Huno ose syofisyalokwofo'manji
 Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki
 pe'nimentono.

3 Ngko apa'no waselimo. A'amu fihwo
 kako Anitu ye a'amu ne imo'nyo so'ne kako

honɨngkano hungkunomo inɨngkawesoso kakoe a'apaho sɨhu kolofomanji oso hwe huhwo sohwo honɨngkano hungkuno nɨhu'no hopi'nonohinomo unɨngkaweno. Nɨhu'no kenga'nohinomo minɨngkayo'manji u honɨngkano wonyo kenga'no iso'manji nɨhu'nahone tɨkanomo wene hweho.

⁴ Sekwo wonyo wayo'ne honɨngkano hungkuno inɨngkawowo'nɨngkohofomanji sekwo Jisas Kɨlaisɨmo nto usɨkwojao'malofokuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo Anɨtu sekumne'no selohofɨwo'nɨngkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho.

⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahonɨngkofi nakwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nɨmentiso somne'no sɨmeho hi'ntnnono uya-honɨngkuhwono Anɨtuye Towahuno Wopɨngo kako nakwoe wonyo honɨngkanomo wae yafalofoho. Oso'no tɨfi no'mo Anɨtu utɨhwa'nyopo, Nje mehomi wopɨngo ne kuyoho nalonefoho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono.

⁶ Nakwo Jisas Kɨlaisɨye mehomi ne imo'nɨngkuhwone so'no u a'apahomo sɨhu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kɨlaisɨye mehomi ne imo'nyoso ole, Jisasiye hungkunomo tɨfi inɨngkayo so'nji a'amunom'ne somo sɨmeho hi'ntnnono uyo so'ntne oso Jisasiye mehomi nefe yahinofoho.

⁷ Sɨmo'mo sekwo Jisasɨmo tɨfi hofiyo inɨngkamotofofoho. I sekwoe yahino wopɨngo somo tɨhwo pɨjwasehumasoto. Jisasiye hungkuno somo inɨngo mopmno eso tɨhwo selɨmasoto.

⁸ Anitu'maho. O'o, kako oso honingkano wonyo somta'ni Jisasi'mo uhwojahoningki sekumo sesihutomentiso hweho.

⁹ Toho we'e sijantingkuhwosi ifofo yososo toho engo sijihwosi yo'mayo hopi'nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo honingkanomo iningkowalokwofo.

¹⁰ I oso'no ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahoningkuhwosi oso hwasyo hungkunomo iningkowalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofikuji Jisasi'ye hungkunomnohini ngko iningkowalokwe hopaso finingkamno. Oso a'amu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a'apaho sihu fikolo'nimno, ose seloso sohwo hwasyo honingkanomo ipesemotaseweso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no Anitu kako tohino uyonefoho.

¹¹ A'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole lutihwawo'ningkiso, A'amu honingkano hungkunomo iningkayoso a'apaho sihu kolo'nyo somo ose iningkaofijomanji Anitu hofikoe wonyoso wae wee'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko lutihwantimntentesi a'amu honingkano hungkunomo iningkowalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'nimentiso so'no ulalokwe so'no hofiko ngkimo tohino ntap'wo'ningkohofofoho.

¹² A'amu sekwoe a'apaho fikolo'nimno selalokwofoso hofiko hofikoe a'apahomo nihu'nahone

sihu kolo'nifijoso sekumo seliko'mafikuji nihu'nahone mose'mafikutnnehoho. Oso'no nimo'n'ngkohoho.

¹³ U nje a'amu soku, hon'ngkano hungkuno somta'ni Anitu kako sekumo sesi'huto'mentisofoho. Sekumo peho'ne sesi'huto'mentisoto. Apa'no hon'ngkano wonyomo in'ngkayo'netaho. Ni'hu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo simeho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne Anitu nakumo isihutofonema'mentisofoho.

¹⁴ Yo'mayo hon'ngkano hungkuno neso hungkuno anga'nohino somo wo'nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono.

¹⁵ I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hnn'ngkuji simeho tohino sem'ngkuhwoso'no tango in'ngkuji ikujoho fongki'nifijo'manji i sekwo i'waho fiyimno. I sekwo oso yahino ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

Anituye Towahuno Wop'ngofe yahino'nji a'amu hwaho loponjo hn'nwiye yahino so'ntnne hungkunofoho.

¹⁶ Hungkuno ole waselimonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. Anituye Towahuno Wop'ngofe mampaho jije hunomo huno kiyihwoso'no simeho kumo'noso somo tifi fin'ngkayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jije simeho umo l'hwosi ko yososo miyonehoho.

¹⁷ Ihwoni, jije simeho ole kilalofi, Olo hon'ngkano losomo hano fियो. I Anituye

Towahuno Wopingo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jije simeho umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, nje honingkanomo tifi nningkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jije simeho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiyo. Kiko yo'mayo uyimonji yalokunoso kiko hopo'maho.

¹⁸ Kiko Anituye Towahuno Wopingomo tifi iningkusoso kiko honingkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuhnnohino.

¹⁹ Yo'mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomne'no simeho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syafisiyoso, honingkano wonyomo hano iyoso,

²⁰ iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohomo tifi iningkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnnyoso, simano hintotohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofo lohofontifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho.

²¹ Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi umonyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fonfonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo lwo'n'ngkisofoho. Simo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofoso hofiko Anitu

nemokosyohumayo sopo mahufitnnefoho.

²² I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingofe mampahomo iningkawasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anitu'nji hungkuno hnningkuhwasi simeho wonyohofiyonji wohumantanoho. Oso'no Anitu'nji a'amu so'njimo simeho pompenjiyo uyantanoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopingofe mampahomo iningkawasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo simeho wonyo muyanehwono. O'o, simeho wopingonji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofihwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wopingo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umonimontonoho.

²³ Nakwo nom'ne somne'no hwa-hopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyonjo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe simeho uyimonto ko yososo nakwo honingkano wopingonohinomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso honingkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopijwonamofenjo umontonoho.

²⁴ Jisasiye a'amu ne hn'nwi olo so'no nano mtito'mentihwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo simeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafisyiwo'ningkuhwono. Mpano. Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyopo oso hiso'no nto pe'nimentisofoho. Ose syofisyontani honingkano wopingomo humalohwono.

²⁵ Anıtuye Towahuno Wopıngo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ne-japıwo'nıngkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sıkuno huhwo huhwi unıngkowano.

²⁶ Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafısiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no sımano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

6

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anıtuye Towahuno Wopıngofe mampahomo tıfi inıngkawowo'nıngkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohomo honıngkano wopıngo somo apa'no tıpemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulıkutoho. O'no, hungkuno wopıngo'nohını hofıyo ulıfıjoso Anıtuye honıngkanomo apa'no fıpemotamno. Sekwo anga'no anga'nohını soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonımno. Seten kako yamofı selohofahonıngkuhwosi sekwo wonyo ifıtnnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno.

² Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofıkimo ufo'mapmno. Ufo'mapıjo'manji sekwo Jısas Kılaisıye hungkuno ne somo unıngkowantıfeho.

³ Hwe fihwo ole hnnalofı, Ngkimo peho'no nıfo'mapıtnnehofı. Ngko ito'nohını hwo'nyoho.

Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho.

⁴ A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'n'ingkinu somo kiko ito'no uhwonyo. Wop'ingo'nohino uhwon'ingkohoji jije simeho wop'ingo wakumo'nimontonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'n'ingkinu somo uhwon'ingkohoji ole nosyafisyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wop'ingofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafisyohotoho.

⁵ O'o, Anitu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehon'ingkuhwosi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefoho.

⁶ A'amu sekumo Anituye hungkuno losetihwalokuso sohomo sekwoe wosopayo hwapife hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyimno.

⁷ Hwe fihwo kako Anitumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulihwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo huloso wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anitumne'no hwasyo in'ingkawo'n'ingkinu sohwo ne ane umo'nimontonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnn'ingkutoho.

⁸ A'amuso yo'mayo wonyo kakoe simeho umo'nyoso ose iwo'n'ingkinu'manji u kako nihu'nahone tikanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anituye Towahuno Wop'ingo uloso somo in'ingkaweso'manji u kako

Anituye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho.

⁹ Hon'ngkano wop'ingo somo nohumentani Anituye syoho wop'ingo so'no piso'mo'nyo namo'n'ingkuhwoloho. O'o, yo'mayo wop'ingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mjim'hwasi sikuno Anitu ho'nahumentiso somo yo'mayo wop'ingo nomane'nwoho.

¹⁰ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne hon'ngkano tipemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho somo ne'nohini ufo'mafikuno.

Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyo sopo pe'n'imentiso so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

¹¹ Olo hungkuno loso simo'mo nom'nehumo ulahon'ngko kako mt'i'mokohoho. I olopo nje aho'nji mt'i'mokalokweno. Sekwo uhwon'imno. Ifalifaliyo loso m'kun'imposo mt'i'mokalokweno.

¹² A'amu fehohnjo hungkuno losetihwalokwofoso hofiko sekwoe a'apaho sihu sekolofone umo'nalofoho. Hwap'ingoso ole. Hofiko a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino somo in'ngkawo'n'ingkohoho sofe simeho wop'ingo umo'nyo'nefoho. I oso a'amu hungkuno losetihwalokwofoso hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'n'imentiso so'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anituye a'amu ne imo'n'ifitnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino losetihwantifijontentesi a'amu hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu nolosetihwalokwofo somo

tango uyikutnnesohilo. Oso'no a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho.

¹³ A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko honingkano hungkuno hopi'nonohinomo miningkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu kolofo'ne losetihwayo hwapingoso ole. Hofiko a'amu Juta somo nakwoe inomokomoyo pi'ningo engo somo uhwonimno ulahoningkofi a'amu Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo.

¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo ntnneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino woho'noma'mo. Jisas Kilais kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'noma'mo. Hwapingoso Jisas ngkine'no poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo monimokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmentisofoho. Oso'no hwahoponjo yo'mayoso nihu'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo somo iningkowalokwofoso hofiko ngkine'no nakwolaho ntantikwofo.

¹⁵ A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho sihu makolofo'njo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho.

¹⁶ A'amu hopi'nono huno ose uyahoningki iningkawo'ningkohofoso hofiko Anituye a'amu nefoho. Osomne'no Anitu kako hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohi so'no sekwo

nom'ne tango ntapikutoho. O'o, ngko Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo'nimo a'amu tohino engo ntapontifeso nje a'apaho ime'nohinofoho.

¹⁸ Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wosemokosyohumano. Yo'mayo wopingo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Pouli'ni semti'mokiyohefoho. Osohopeho.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3